

BESZÁMOLÓ

a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtásával összefüggő tapasztalatokról

A tanulmány célja az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos tapasztalatok bemutatása. Ismertetésre kerülnek a migrációra adott hatósági válaszlépések, a hazai központi tevékenységirányítás, illetve a kezelésben érintett bv. intézetek elhelyezési sajátosságai. Szó esik a körülményekről és szabályszerű befogadási eljárás fontosságáról és a végrehajtás során tapasztalt kommunikációs problémákról. Az írás kitér az idegenrendészeti őrizet alatt álló személyek kulturális sajátosságaira, a hazai és nemzetközi emberjogi szervezetek részéről végzett ellenőrzésekre, a személyi állomány kiválasztására, emellett pedig a migránsok által a végrehajtás során tanúsított aktív vagy passzív ellenállásra.

The study describes the experience during the placement and accommodation of persons under the policing custody of foreigners. The author describes the official responses to migration, the domestic central operation management, and the special features of the Hungarian prisons involved in the treatment. The importance of the careful and regular admission procedure, and also the communication problems experienced during that are discussed. The article addresses the cultural characteristics of the persons detained under policing custody, the inspections carried out by national and international human right watch organizations, the prison personnel selection for the related tasks. The active and passive resistant conducts and behaviors by the migrants during the implementation are also described.

Bevezetés

Magyarországon a 2015-ös év egészének belbiztonsági, külpolitikai és nemzetközi szervezeteken belüli érdekképviselési feladatrendszerét alapvetően határozta meg a legújabb kori migrációs hullám kezelése, az erre adható tagállami és közösségi megoldások keresése, a nemzetközi, a nemzetállami jog, valamint az egyetemes emberi jogok és humanitárius szempontok versengésének kezelése és megfelelő érvényre juttatása. Annak érdekében, hogy a szinte teljes európai közösséget felkészületlenül érő, hatásában akár a következő évtizedeket is meghatározó jelenséget kezelni tudja, Magyarország kormánya határozott, a jogellenes cselekményeket megelőző vagy megakadályozó lépéseket tett, melyben kiemelt szerep jutott a rendvédelmi szerveknek, közöttük a büntetés-végrehajtási szervezetnek is. A büntetés-végrehajtási szervezet első ütemben 2015. szeptember 25-e és 2016. január 11-e között hajtotta végre az idegenrendészeti őrizet hatálya alá eső személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatokat, majd figyelembe véve, hogy a feladatrendszer ismételen erősödő jelleget öltött, az azt követő időszakban – és jelenleg is – folytatjuk a végrehajtásban való közreműködést.

Az előzményekkel kapcsolatban említést érdemel, hogy az Európára nehezedő migrációs nyomás 2015-re olyan mértékben felerősödött, amely messze túlmutatott a meglévő menekültügyi és idegenrendészeti eszközrendszerek lehetőségein. A közel-keleti konfliktusgócokból és Afrika egyes államainak mélyszegénységű régióiból többszázszáz nagyságrendben indultak útnak olyan emberek, akik hazájukban kilátástalannak látták életüket. Jellemző módon pénzzé tették mindenüket, és egy nyugat- vagy észak-európai országba indultak útnak, letelepedési szándékkal. A nemzetközi szervezett bűnözés azonnal reagált a jelenségre. Egyrészt nyomott áron vásárolta fel a migránsok ingatlanjait és ingóságait, akiknek így semmiféle, vagy igen beszűkült lehetőségeik maradtak a visszatérésre. Másrészt az embercsempész hálózatokon keresztül, az Európába juttatásért a pénzük jelentős részét el is kérték azoktól, akiknek már nem volt más lehetőségük, mint együttműködni.

A Magyarországot érintő migrációs hullám eleinte jellemzően Törökországon keresztül érkezett, ahonnan valamely Görögországhoz tartozó szigetre érkezve léptek be a migránsok az Európai Unió területére. Itt azonban nem kérelmeztek menekült státuszt, hanem a hatósági eljárás alól igyekeztek kivonni magukat, és anyagi lehetőségeik függvényében valamilyen szervezett módon, a Dél-Balkánon keresztül, a szerb-magyar határt illegálisan átlépve a Schengeni zónán belülre kerülni, majd tovább utazni jellemzően Németországba, az Egyesült Királyságba, vagy valamely skandináv államba.

A hatósági válaszlelések három fő elem köré voltak csoportosíthatóak, melyek mindegyikében közvetlen vagy közvetett szerepet kapott a büntetés-végrehajtási szervezet:

- Az érintett, dél-balkáni migrációs útvonalon fekvő határszakaszok Ideiglenes Biztonsági Határozattal (IBH) történő megerősítése annak érdekében, hogy az ország és az európai szabad mozgási övezet külső határát csak legálisan lehetesen átlépni, a megfelelő hatósági eljárások megindításával és nyilvántartásba vétellel együtt.

A büntetés-végrehajtási szervezet itt kettős feladatot látott el. Egyrészt megkezdődött a határszakaszra telepítendő műszaki zár egyes elemeinek

gyártása a bv. gazdasági társaságoknál, mely feladat végrehajtása a Bv. Holding felügyeletével valósult meg. Ez a tevékenység nem csak hazai, de nemzetközi elismertséget is eredményezett, így a későbbiekben export megrendelésre is sor került a határ megerősítése mellett döntő, szomszédos államok részéről. Másrészt az IBH telepítése, és a regisztrációs zónák, valamint a környező infrastruktúra kialakításához a büntetés-végrehajtás munkaerővel is hozzájárult. Ez egyfelől a személyi állomány önkéntes tagjait, másfelől a központilag kiválasztott fogvatartotti munkaerőt foglalta magában. Utóbbi esetben napi több száz fő elítélt kiszállítása és munkáltatása valósult meg a határszakaszon, gyakran két műszakban, napkeltétől egészen napnyugtáig. Kiemelendő, hogy ez az alapfeladatoktól jelentősen különböző tevékenység súlyos rendkívüli eseménytől mentesen, kimondottan jó teljesítménnyel valósult meg.

- A migrációval összefüggő jogellenes magatartások büntetőjogi fenyegetettségének növelése a Btk. 2015. szeptember 15-én hatályba lépett szigorításán keresztül. Ennek keretében nem csak az IBH tiltott átlépése, rongálása vagy létesítésének akadályozása jelent meg, mint új törvényi tényállás, de emelkedett az embercsempészet büntetési tétele is. Az új és szigorodó tényállások alapján indult eljárásokban elrendelt előzetes letartóztatások és kiszabott szabadságvesztések végrehajtása a büntetés-végrehajtásnál jelentkezett, és bár az alapfeladat részeként valósult meg, de kiemelt társadalmi- és médiafigyelmet kapott.
- Az idegenrendészeti eljárások tömeges végrehajtásával kapcsolatban, az abban érintett szervezetek megerősítése, és a tömeges migráció okozta válsághelyzet bevezetése. Ennek eredményeképpen vált lehetővé, hogy az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályiról szóló 26/2007. (V.31.) IRM rendeletben foglaltak szerint, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V.24.) Korm. rendelet felhatalmazása értelmében, büntetés-végrehajtási intézetek területén is létrehozhatóak legyenek őrzött szállások. Eddigre ugyanis a rendőrség fenntartásában lévő ilyen objektumok drasztikusan túltelítődtek, az újabban idegenrendészeti őrizet alá vont személyek befogadását és elhelyezését nem tudták végrehajtani. Az állami feladatok végrehajtásának zavartalansága érdekében ezért Magyarország belügyminisztere célfeladatot határozott meg a büntetés-végrehajtási szervezetnek. Ennek értelmében ki kellett alakítani olyan őrzött szállásokat, melyek átmenetileg tehermentesítik a rendőrségi objektumokat az által, hogy elhelyezést és ellátást biztosítanak idegenrendészeti őrizet alá helyezett migránsok számára.

Központi tevékenységirányítás

A célfeladat végrehajtása érdekében napi operatív kapcsolat került létrehozásra a migrációs feladatokat irányító Országos Rendőr-főkapitányság és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága között. Ezen keresztül azokat a konkrét végrehajtási döntéseket

lehetett meghozni, melyek nem tartoztak a Központi Operatív Törzs hatáskörébe. Az ORFK oldalán a Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztálya, a BvOP oldalán a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály vezetői és munkatársaik kerültek kijelölésre a feladat-végrehajtás során szükségessé váló elsődleges egyeztetések lebonyolítására. A tevékenységirányítás kiterjedt többek között:

- A befogadások, visszafogadások, szabadítások, útba indítások és átadások előzetes egyeztetésére, ezek végrehajtásának koordinálására;
- Az idegenrendészeti őrizet végrehajtásával kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok átadására;
- Konkrét esetekben szükségessé váló adatszolgáltatásra, kölcsönös informálódásra és tevékenység-támogatásra;
- A részes bv. intézetek és a területileg illetékes őrzött szállások, illetve BAH igazgatóságok, kirendeltségek kommunikációs csatornáinak kialakítására, felügyeletére;
- A felsőbb vezetői döntést igénylő kérdések előzetes egyeztetésére, a döntéselőkészítési folyamatok támogatására, valamint a szervezeti célkitűzések összehangolására.

A kijelölt bv. intézetek mindegyikében parancsnokhelyettesi szinten kerültek delegálásra a helyi tevékenységirányítói feladatok, ami garancia volt a kompetens és gyors döntéshozatalra, valamint a BvOP-val (ezen keresztül pedig az ORFK-val) való folyamatos, zavartalan kapcsolattartásra. A helyszínek eltérő sajátosságaiból adódó különbözőségek ellenére alapvető célkitűzés volt a mindenben egységes gyakorlat kialakítása. Ennek érdekében a feladat-végrehajtás ideje alatt szakmai nap került lebonyolításra az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettesének vezetésével, melyen a központi és helyi tevékenységirányítók mellett a BvOP Biztonsági Szolgálatának, Fogvatartási Ügyek Szolgálatának és Egészségügyi Főosztályának képviselője is részt vett, aktív segítséget nyújtva a bv. intézetek állománya számára.

Az érintett bv. intézetek, releváns elhelyezési sajátosságaik

A célfeladat keretében mindösszesen hat bv. intézetben került kijelölésre elhelyezési kapacitás az idegenrendészeti őrizetek számára, az alábbiak szerint:

Szegedi Fegyház és Börtön

Kijelölésre került a III. számú (Nagyfai) objektum 3-as körlete, amely korábban a „nyári börtön” programozott végrehajtási modell részeként üzemelt, ezt megelőzően pedig idegenrendészeti őrizetek elhelyezését biztosította. Az egymástól elkülönült szektorokból álló körlet az objektum többi részétől elválik, általános állapota a végrehajtott felújításoknak köszönhetően jó, saját, belső sétaudvara előnyös a feladat szempontjából. Habár korábban idegenrendészeti feladatok kerültek itt végrehajtásra, a személyi állomány csak kis része van azóta is állományban. A nyilvántartási osztályvezető ugyanakkor korábban már foglalkozott őrizetekkel, ilyen irányú előzetes

szakmai tapasztalata a szabadságelvonás jogszerűsége szempontjából tehát feltétlenül kedvezőnek értékelhető.

Állampusztai Országos Bv. Intézet

A Solti objektum „D” körletépülete került kijelölésre, ennek megfelelően a célfeladat végrehajtásának megkezdése előtt azt ki kellett üríteni. Az idegenrendészeti őrizetes személyek elhelyezésének biztosítása érdekében mintegy 250 fogvatartott költöztetését kellett előzetesen végrehajtani. Az épületen belül kialakított nagyobb létszámú fogvatartotti kontingensnek megfelelő elhelyezést biztosító lakóhelyiségek kedvezőek voltak a csoportokat preferáló, túlnyomó többségükben arab származású őrizeteseknek. Az épület mobil kerítéssel leválasztásra került a többi körlettől, a szabad levegőn tartózkodást és az ottani sportolási lehetőséget így folyamatosan biztosították. A rövid és hosszú szektorra oszló körletrész lehetővé tette az őrizetek létszámához igazodó elhelyezést, így könnyítve a felügyelet munkáját.

Pálhalmi Országos Bv. Intézet

A Bernátkúti objektum II-es fogvatartotti szállásépületének első emelete került kijelölésre a célfeladat végrehajtásához. A bv. intézet országos átlaghoz viszonyítva relatív alacsony telítettség nyomán nagyjából belső átcsoportosítással készültek fel a feladatra. A szállásépület és az objektum többi részétől való elkülönítés, továbbá az őrizetek napirendje szerinti tevékenységek biztosítása folyamatosan volt, a személyi állomány irányítása mellett. Az elhelyezési körülmények ez esetben is megfeleltek mind a bv. intézetekkel szemben támasztott általános, mind pedig az őrizetek speciális helyzetéből eredő követelményeknek.

Közép-dunántúli Országos Bv. Intézet

A bv. intézet Martonvásári objektumának első és második emeleti lakóhelyiségei kerültek kijelölésre a végrehajtásra, melyet később a földszinten lévő (szintelválasztó ráccsal elkülönített) helyiségek egészítették ki, ahol a többi őrizetestől vallási alapon elkülönítendő személyeket helyezték el. A férőhely-bővítési program keretében korábban teljesen felújított objektum elhelyezési körülményei kivételesen jók, a célfeladat végrehajtásának megkezdése előtt itt elhelyezett fogvatartottak közül csak a külső munkahelyen foglalkoztatottak maradtak helyben, a többiek a bv. intézeten belül végrehajtott belső átcsoportosítással a Baracskai objektumba kerültek áthelyezésre.

Szombathelyi Országos Bv. Intézet

A férőhely-bővítési program keretében átadott, de a célfeladat meghatározásáig teljesen be nem telepített A/2 épület III. emelete került kijelölésre az idegenrendészeti őrizetek elhelyezésére. Ezzel együtt a betelepítési eljárás részben felfüggesztésre került. A teljesen új börtönépület elhelyezési körülményei kivételesen jók, a korábbi, honvédségi jellegből adódó sajátosságok megfelelnek a szabadságelvonás eredményes végrehajtására is. Az ország legnagyobb befogadóképességű bv. intézeteként egy teljesen új rezsimszempont integrálása körültekintő felkészülést és folyamatos koordinációt követelt meg a személyi állománytól.

Váci Fegyház és Börtön

A bv. intézet területén belül korábban a tiszthelyettesi iskola szálláskörleteként működő épület felújításával és rendszerbe állításával kapcsolatos munkálatok a férőhelybővítési program részeként, 2015-ben kezdődtek meg. Az ennek során az épület második emeletén nem sokkal korábban átadott és betelepített négy lakóhelyiség került kijelölésre a célfeladathoz, az itt elhelyezett fogvatartottak belső átcsoportosításra kerültek. Az épület szinte ideális az őrizetesk elhelyezéséhez, hiszen sportolási tevékenységre is alkalmas külön sétaudvarral rendelkezik, a bv. intézet többi részétől fallal és műszaki akadállyal egyaránt elkülönített, gyalogosan és gépkocsival is külön útvonalon megközelíthető. Az elhelyezési körülmények itt is jók voltak, köszönhetően a nemrégiben végrehajtott felújításnak.

Általánosságban elmondható, hogy a részes bv. intézetek az újabb kialakítású, illetve más körletektől jól elkülönülő, sajátos rezsimszociális elhelyezésére leginkább alkalmas részeket jelölték ki a feladatra. Minden helyszínen előzetes felkészülést hajtottak végre az őrizetesk eltérő kulturális, vallási szokásainak megfelelően. Ilyenek voltak például:

- Vallásgyakorlási tevékenységre is alkalmas közösségi helyiség kialakítása;
- Különálló dohányzó szoba kialakítása;
- Internetezésre, televízió nézésre szolgáló helyiségek kialakítása;
- Előzőekhez külön internet szolgáltatás és arab nyelvű TV-adás megrendelése és telepítése;
- Szükség szerint idegen nyelvű feliratok vagy piktogramok alkalmazása a kijelölt körletek területén;
- Külön szabadidős és sporteszközök beszerzése.

A végrehajtás során keletkező tapasztalatok megoszlottak a környezet állagmegóvásával és a higiéniával kapcsolatosan. Bár a személyes higiénia, és kifejezetten a kéz tisztasága hangsúlyos igényként jelentkezett az őrizeteskénél, egyes helyszíneken a lakóhelyiségek takarítására és az általános körletrendre az elvártnál sokkal kisebb gondot fordítottak. A BvOP illetékes szakterületeinek munkatársai által végrehajtott helyszíni ellenőrzések is megerősítették, hogy az ágyazási rend nem tartozott az erősségek közé, valamint az őrizetesk hajlamosak voltak a számukra biztosított, de el nem fogyasztott ételt egy látszólag közös készletben felhalmozni. Megállapítható, hogy a személyi állomány következetes fellépése és követelménytámasztása ebből a szempontból kiemelten fontos, mind az általános rend megőrzése, mind pedig a rendkívüli események megelőzése szempontjából.

Az őrizetesk rendelkezésére bocsátott szabadidős és sporteszközöket jellemző módon nagyon gyorsan (akár napokon belül) amortizálták. Ebben nem annyira az eltérő kulturális sajátosságok, mint inkább a tehetetlen bezártság miatti frusztráció lehetett a fő motívum. Megerősítést nyert ugyanakkor, hogy a futballt kifejezetten szeretik és igénylik, még rossz időben is készek voltak szabadtéren, csoportosan játszani. Ebből kiindulva esetükben mindenképpen megfontolásra ajánlott a drága beltéri eszközök helyett inkább kültéri, finansziális szempontból kisebb ráfordítást igénylő sportlehetőséget biztosítani.

Befogadási eljárások, adatrögzítés

A szabadságelvonás jogszerűségét alapvetően befolyásoló körülmény a körületekintő és szabályszerű befogadási eljárás. Ettől az alapkövetelménytől az őrizetesek esetében sem térünk el. Valamennyi befogadásra a rendőrség általi átadás keretében került sor, rendőrségi szállítójárművel végrehajtott, ún. csoportos kényszerszállítás módszerével. A befogadás alapjául szolgáló iratok az őrizet elrendelésére és végrehajtási helyének megváltoztatására (rendőrségi őrzött szállás helyett bv. intézet területén működő őrzött szállás) vonatkozó, idegenrendészeti hatósági végzések voltak. Ezek az alaki és tartalmi követelményeknek a legtöbb esetben megfeleltek, ugyanakkor többször volt szükség a befogadás során adategyeztetésre, vagy iratok pótlólagos bekérésére (például, mert az átkísérést végző rendőrök azt az őrzött szálláson felejtették). A bv. intézetek és a rendőrség konstruktív és problémamegoldó hozzáállását jellemzi, hogy a célfeladatok végrehajtása során befogadás megtagadására egyetlen esetben sem került sor.

A befogadás alapjául szolgáló iratok mellől ugyanakkor szinte kivétel nélkül minden esetben hiányoztak a személyazonosító okiratok, és általánosságban megállapítható, hogy a személyi adatok hitelessége és pontossága a teljes idegenrendészeti eljárás során kérdéses. Ennek oka elsődlegesen a migránsok ellenérdekeltségére vezethető vissza. A legtöbben – részben saját elhatározásból, részben az embercsempészek tanácsára – már az országba lépés előtt megváltak irataiktól annak érdekében, hogy ha eljárás alá vonják őket, akkor ne lehessen sikeres személyazonosítást végrehajtani. Továbbá jellemző volt, hogy az őrizetesek jelentős része vélhetőleg maga által kitalált nevet és születési adatokat mondott be az idegenrendészeti eljárás során és a bv. intézetben is. Ezt igazolják az egymáshoz nagyon hasonló, illetve vélhetően kitalált (pl.: Muhammad Ali) nevek, valamint, hogy az őrizetesek egy jelentős hányada január 01-et jelölt meg születésnapjaként, talán abból az okból, mert így könnyebben emlékezett a kitalált adataira.

Visszaellenőrzési forrás nem lévén (ujjnyom ellenőrzési lehetőség nem áll rendelkezésre) a Fogvatartotti Alap Nyilvántartási Rendszerbe a hatósági végzéseken szereplő adatokkal kerültek felvezetésre az őrizetesek, de okkal vélelmezhetjük, hogy az érintettek más európai államokban teljesen más adatokkal szerepelnek.

A befogadáskor történő adatrögzítés során az amúgy szokásos adatokon kívül olyan információkat is értékelni kellett, melyek a normál fogvatartotti populációban nem gyakran fordulnak elő. Figyelni kellett az állampolgárságból, vallási, felekezeti hovatartozásból adódó esetleges konfliktusok kialakulásának lehetőségét, de még az azonos államból érkezőknél is fokozott figyelemmel kellett lenni a tájegységhez (törzshöz) tartozásra. Ezen kérdésekben az ORFK sokat segített, a lehetőségekhez mérten igyekezve homogénezen tartani az egyes bv. intézetekben elhelyezendő őrizetesek csoportjait. A vallási meggyőződés természetesen az őrizetesek esetében sem került rögzítésre a nyilvántartásokban.

A célfeladatok első ütemben – tehát 2015. szeptember 25-e és 2016. január 11-e között – történő végrehajtása során, a rendőrségi őrzött szállásokról átfogadott őrizetesek száma az alábbiak szerint oszlott meg a résztvevő bv. intézetek között (nem számolva a bv. intézetek közötti átcsoportosításokat):

Szegedi Fegyház és Börtön:	126 fő
Állampusztai Országos Bv. Intézet	80 fő
Pálhalmai Országos Bv. Intézet	82 fő
Közép-dunántúli Országos Bv. Intézet	77 fő
Szombathelyi Országos Bv. Intézet	88 fő
Váci Fegyház és Börtön	61 fő
<i>Összesen</i>	<i>514 fő</i>

Lényeges körülmény a fentiekén túlmenően, hogy bár a hat, konkrét feladatokat végrehajtó bv. intézet kerül jelen előterjesztésben nevesítésre, ugyanakkor közvetett módon a többi bv. intézet szerepvállalása és feladatellátása is szükséges volt a sikeres végrehajtáshoz. A szabadságvesztés végrehajtására történő felhívások kibocsátása, a rendszeres fogvatartotti szállítások szervezése és végrehajtása, valamint az elhelyezési tárgyú kérelmek, panaszok ügyintézése (tehát az elhelyezés központi irányítása) során a BvOP áterhelt bizonyos elhelyezési feladatokat, illetve visszatartott egyes fogvatartotti csoportokat más bv. intézetekben, ezzel segítve a hat érintett bv. szerv munkáját.

Kommunikációs problémák

A végrehajtás során leginkább jelentkező problémakör a közös nyelv hiánya volt. Az őrizetek túlnyomó része az anyanyelvén kívül más nyelven nem beszélt, és még abban is szórás volt az egyes tájnyelvek és dialektusok (pl. pastu és urdu) között. A hatósági eljárásokhoz (döntések ismertetése, végzések kihirdetése) általánosan a BÁH vagy a rendőrség biztosított tolmácsot, ugyanakkor a mindennapi élet során a kommunikációs deficitek visszatérően jelen voltak az egyes helyszíneken.

A bv. intézetek ezért saját költségvetésük terhére kértek fel tolmácsot az egyes tevékenységek támogatásához (pl. befogadást követő tájékoztató, általános tájékoztatások, kapcsolattartás). Ezen kívül anyanyelvi házirend és tájékoztató anyagok készítését is megkezdték, továbbá a központi tevékenységirányításon keresztül beszerzésre került egy piktogramos segédlet, amely a leggyakrabban előforduló kérdéseket és helyzeteket rajzos formában mutatta be (ez utóbbi a körletfelügyelők számára volt kifejezetten hasznos segédeszköz a végrehajtás első szakaszában). Természetesen a közvetlen kommunikáció, azaz a felkért tolmács alkalmazása volt a leginkább célravezető, ugyanakkor ez sem volt teljesen problémamentes. A Szombathelyi Országos Bv. Intézet által felkért, indiai származású tolmáccsal például a pakisztáni őrizetek minősíthetetlen hangnemben beszéltek, így a szakember a továbbiakban már nem kívánt élni a megbízással.

A napi kommunikációban sokat segített, ha az őrizetek közül egy vagy több személy beszélt angolul. Itt kell megemlíteni, hogy a bv. intézetek mindegyike tudott megfelelő nyelvtudással rendelkező személyi állományi tagot delegálni, ami a szakmai igényeknek is megfelelő nyelvtudás elterjedésére utal a hivatásos állomány

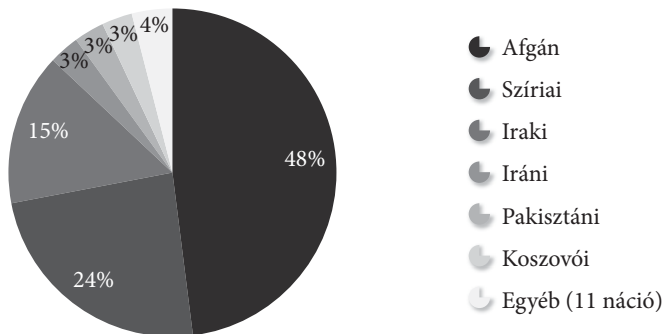
körében. Ebben jellemző volt az életkorukat tekintve fiatalabb, rövidebb büntetés-végrehajtási szakmai tapasztalattal rendelkező kollégák érintettsége, azonban a nyelvtudásnak köszönhetően a célfeladatban való közreműködés terén ők a tapasztalatok alapján kifejezetten jól érvényesültek. Egyes esetekben olyan őrizetesek is befogadásra kerültek, akik korábban már voltak fogva tartva Magyarországon, ők az előzetes ismereteiknek köszönhetően sikerrel tudták tájékoztatni társaikat az alapvető elvárásokról és szabályokról. Azokon a helyszíneken (pl. a Pálhalmai Országos Bv. Intézetben), ahol az őrizetesekek közös nyelvet és/vagy az angolt vagy a magyart jól beszélő elítéltek egyaránt voltak elhelyezve, az érintetteket a személyi állomány bevonta a kommunikációba – a nem hivatalos érintkezések során – tolmácsként. Ez a módszer igen hatékonynak bizonyult, az elítéltek örömmel segítettek honfitársaiknak, az őrizetesekek pedig nemcsak elfogadták, de többnyire meg is tartották az így átadott utasításokat.

Csoportdinamika, kulturális sajátosságok

Az idegenrendészeti őrizet hatálya alatt álló, bv. intézetben elhelyezett személyek túlnyomó többsége háborús és/vagy felkeléssel sújtott ország állampolgárának vallotta magát (mivel hivatalos, az állampolgárságot igazoló irat elvétele akadott csak náluk). Ez a jogintézmény hosszú ideje ismert velejárója, az 1990-es években – amikor az őrizet foganatosítása még a büntetés-végrehajtási szervezet jogszabályban rögzített feladata volt – az idegenrendészeti őrizetesekek többségét a délszláv konfliktus elől menekülők tették ki.

A jelenlegi célfeladat során kezdetben a vélelmezett állampolgárság szerint az Irakból, Szíriából és Afganisztánból érkezők alkották az őrizetesekek zömét. Emellett jelen voltak a régió más országaiból (pl. Líbiából, Pakisztánból, Iránból) érkezők, valamint más államok (pl. Bangladesből, Marokkóból, Kambodzából) állampolgárai egyaránt. Érzékelhető volt továbbá a migrációs útvonalra eső országokban hozzájuk csatlakozók jelenléte is (pl. koszovóiak, albánok, szerbek), akik vélelmezhetően embercsempész tevékenységet folytattak, vagy gazdasági megfontolásból akartak Nyugat-Európába jutni.

AZ ELSŐ ÜTEMBEN BEFOGADOTT ŐRIZETESEK ÁLLAMPOLGÁRSÁG SZERINTI MEGOSZLÁSA

A végrehajtás második ütemében bv. intézeti keretek között elhelyezett személyek körében érdekes módon jelentősen megnövekedett a magukat marokkói állampolgárságúnak valló idegenrendészeti őrizetesek aránya.

Az ORFK és a BvOP közötti egyeztetések alapján a bv. intézetekben kizárólag egyedülálló, férfi őrizetesek elhelyezése volt biztosított. Ezzel együtt mégis több őrizetes panaszkodott arra, hogy a családjától elszakították, róluk információval nem rendelkezik – ezen állítások valóságosságát ugyanakkor a bv. intézetek nem tudták kivizsgálni.

Korcsoport szerint az őrizetesek 60-70%-a fiatal felnőtt (20-30 éves kor között) volt, de ennek egyértelmű azonosítása nehézségekbe ütközött, mivel hivatalos iratok nélkül utaztak, és a fentebb már említett okokból szinte minden esetben valótlan adatot diktáltak be születési dátumként. Visszatérő jelenség volt, hogy a befogadottak a bv. személyi állomány tagjának, vagy az emberi jogi, illetve segítő szervezetek delegáltjainak azt állították, hogy – szemben a hivatalos iratokon feltüntetett korukkal – ők 18 év alattiak, így a magyar törvények szerint nem helyezhetőek idegenrendészeti őrizetbe, ezért kérik azonnali szabadításukat. Egyes – valóban nagyon fiatalnak tűnő – őrizetesek befogadása során, az elrendelő irat tartalmazta az igazságügyi, vagy rendőrorvos életkor megállapítására vonatkozó szakvéleményét, melyet a releváns külső jegyek (pl. csuklócsont fejlettsége, fogazat, elsődleges nemi jegyek megjelenése) alapján hoztak meg, és azokban minden esetben 18 év feletti kort állapítottak meg. Ellenben a végrehajtás során ismételtelen lefolytatott vizsgálatok egyes esetekben nem tudták ezt megerősíteni, vagy akár a 18 év alatti kort állapították meg, amely alapján azonnali szabadítás végrehajtására irányuló intézkedések kezdeményezése vált szükségessé.

Az őrizetesek csoportja számos tekintetben eltért a normál fogvatartotti közösségtől, jobban kiütözköztek a kulturális sajátosságok. Ennek egyik fő oka volt, hogy nem értették – vagy nem akarták megérteni – miért kerültek szabadságvonás hatálya alá, miért nem engedik őket tovább utazni a magyar hatóságok céljuk felé, és miért akarják őket nyilvántartásba venni. Az így kialakult, hatóságokkal szembeni opposzió inkább az általuk lassúnak ítélt ügyintézés és eljárás, illetve a személyüket ért jogfosztás miatt, nem pedig a bv. személyzet vagy viszonyok okán keletkezett, de mégis csoportként tömörítette őket, amelynek sajátosságai európai szemmel furcsának tűnhetnek. Ilyenek voltak például:

- Az őrizetesek valamennyi helyszínen viszonylag hamar „kitermelték” a vezetőjüket. Általában egy idősebb férfi személyében, akinek aztán az iránymutatása szerint jártak el, kisebb belső konfliktusaikban döntőbírói szereppel ruházták fel. Ha ez a személy később valamely okból a bv. intézet ellen hangolta őket, akkor intézkedést kértünk a rendőrség részéről az adott bv. intézetből való áthelyezésére. Amint az érintett kiemelésre került a csoportból, rövid időn belül másik vezető került a helyére, aki már közel sem biztos, hogy azonos nézőpont mentén igazgatta a csoport életét. Az Állampusztai Országos Bv. Intézetben a személyi állomány megfigyelése szerint a vezető például azt is meghatározta, hogy melyik őrizetes mit/mikor vásároljon. Tette mindezt azért, hogy egyrészt a fogyasztási lehetőség is állandó legyen, másrészt a pénzük se fogyjon el rohamosan.

Ennek a sajátosságnak az ismerete különösen fontos, mivel a vezetővel való kommunikáció és jó kapcsolat nagyban tehermentesítheti a bv. személyi állományát. Ha a csoportban központi szerepet betöltő őrizetesben együttműködési hajlandóság alakul ki, akkor azt nagyon hamar képes kiterjeszteni a teljes őrizetesi létszámra, ami jelentősen csökkenti a rendkívüli események bekövetkezésének kockázatát.

- Bármely, számukra ismeretlen személy életterükben való megjelenését az őrizetesek egyfajta lehetőségnek fogják fel az ügyük előbbre mozdításában vagy informálódásban. Ezért – függetlenül az érkező kiletétől – hamar felhívják magukra és jelenlétükre a figyelmet, interakciót próbálnak elérni. Ennek alapvető módjai a körletfolyosóra való kiállítás, 2-3 főstől akár 10 fős kis csoportokba tömörülés, majd zajkeltés, esetenként kiabálás, ha a számukra fontosnak ítélt személy nem fordít rájuk kellő figyelmet. Ez az agresszívnek tűnő magatartás ugyanakkor nem jár együtt a tettlegesség vagy a támadás lehetőségével, az őrizetesek valójában csak ezen a módon akarnak helyzetükön javítani, problémájukat átadni és segítséget kérni.

Előfordult olyan eset is, hogy valamelyik személy az ellenőrző eljárás előtt a földre vetette magát, ott siránkozva, magát rendkívül sajnálatra méltónak, esendőnek mutatva igyekezett segítséget, támogatást elérni.

- A bv. személyzettel vagy bármely autoritással szemben – ha vélt vagy valós sérelem érte a csoport egy vagy több tagját – az őrizetesek meglepően homogén közösségként léptek fel, igyekeztek megvédeni társaikat. Ez akár addig is elment, hogy az intézkedés foganatosításában akadályozták a személyi állomány tagjait.

Előzőek ellentettjeként azonban megfigyelhető volt az is, hogy saját belső rendszerükben a különböző nemzetiségű (és még ezen belül a más-más vallást gyakorló) őrizetesek kisebb csoportokat alakítottak ki, és csak csoporttársaik társaságát preferálták.

- Az egymás közötti kommunikációban az őrizeteseket a hangos, már-már kiabálásig fajuló beszéd jellemezte, amit széles gesztikuláció kísért. Ez utóbbi során nem volt ritka egymás megérintése sem. Fontos, hogy a személyi állomány ezt megfelelően el tudja határolni a valós dulakodástól, vagy az őrizetesek közötti súlyos verbális konfliktustól, és ne foganatosítson fölöslegesen – akár provokációnak értékelhető – intézkedést egy hevesebb, de az őrizetesek kultúrkörében teljesen ártatlan beszélgetés miatt.
- Az arab világból érkező őrizeteseket általánosan jellemezte a mezítláb vagy papucsban közlekedés, ha módjukban állt, még a cipőt is papucsként viseltek, letaposva a kergét. Ezen kívül sokszor a földön ültek inkább, mintsem széken, asztal mellett. Ezek ugyanakkor nem annyira demonstratív jellegű megnyilvánulások voltak, hanem hazájukból hozott, ott minden társadalmi csoportban teljesen bevett és elfogadott viselkedésminták.

- Az életritmus némileg eltérő az Európában megszokottól – az őrizetesk, ha tehették késő éjjelig fent voltak, beszélgettek. Talán ennek is köszönhetően ugyanakkor az általános napirend szerinti ébresztőt nehezen viselték, a reggeli kötelező rutinhoz tartozó tevékenységek után jellemzően ismét lefeküdtek és késő délelőttig aludtak. Ezeket a szokásokat a napirendek kialakításánál, és az egyes tevékenységek (pl. szabad levegőn tartózkodás) tervezésénél egyaránt érdemes figyelembe venni.
- Az az előzetes feltevés, hogy a többségében férfiközpontú társadalmakból érkező őrizetesk nem, vagy csak nehezen fogadják majd el a bv. intézet személyi állományának nőnemű tagjait, illetve nem hajtják végre a tőlük kapott utasításokat, nem igazolódt be. Előbbiekkel kapcsolatos konfliktust egyik résztvevő bv. intézet sem jelentett, valamennyi helyszínen probléma nélkül elfogadták autoritásnak a személyi állomány hölgy tagjait, sőt a várakozással ellentétes, kiugró pozitív példa is adódott. A Pálhalmi Országos Bv. Intézet tevékenységirányító parancsnokhelyettese olyan komoly elismertségnel örvendett és bizalmat élvezett az őrizetesk részéről, hogy szinte bármilyen tájékoztatást elfogadtak tőle, a kéréseit kivétel nélkül teljesítették, mintegy óvó szerepkörbe helyezve őt az őrizetesk felett. A személyzet és az őrizetesk közötti ilyen kapcsolat kialakítása, fenntartása és folyamatos erősítése (függetlenül az állománytag nemétől) mindenképpen célszerű az együttműködési készség fejlesztése érdekében.
- Kimondottan hangsúlyos volt a feladat-végrehajtás teljes időszaka alatt az internethez való hozzáférés és a Skype beszélgető program használatának lehetősége az őrizetesk számára. Ennek segítségével tartották a kapcsolatot a házukban maradt rokonaikkal, ismerőseikkel, illetve a migrációs célországba már megérkezett, vagy ott korábban letelepedett rokonaikkal. Az ebből a célból rendelkezésre bocsátott számítógépeket folyamatosan kihasználták, azok állagára (más eszközökkel ellentétben) nagyon ügyeltek. Ez a fajta kommunikáció ugyan szinte sehogy nem ellenőrizhető, ebből adódóan talán bizonyos fokú veszélyforrást is rejt magában, de az őrizetesk speciális élethelyzetéből adódóan mindenképpen indokolt számukra a lehetőség folyamatos biztosítása.

A párizsi terrortámadások után egyes végrehajtási helyeken az internet hozzáférés korlátozásra, vagy ideiglenes jelleggel ugyan, de teljesen beszüntetésre került, ami inkább a családdal való kapcsolattartási csatorna elvesztése miatt, mintsem a radikális szélsőségek által elkövetett támadások híreinek szűrése okán érte negatívumként az őrizetesk.

Személyi állomány

A résztvevő bv. intézetek a kijelölt körletrészekon szolgálatot teljesítő személyi állományi tagok kiválasztása szempontjából különös körültekintéssel jártak el. Több bv. intézetben előzetes, vezetői szűrést végeztek, hogy megtalálják a kellően magas tole-

ranciaszinttel és frusztrációtűrővel rendelkező, kommunikatív és – az őrizetessekkel való kommunikáció szempontjából kompatibilis – idegen nyelvet ismerő állományi tagokat. Minden helyszínen reintegrációs tiszt került kijelölésre, továbbá a többi körlethez képest – úgy nappali időszakban, mint éjszaka – jelentősen megerősített felügyelői állományt biztosítottak. Az őrizetessek és a külső ellenőrzéseket, látogatásokat végző személyek visszajelzései szerint a személyi állomány magas színvonalon és a migránsok helyzetére kellő érzékenységgel, ugyanakkor jogszerűen látta el feladatait, ami mindenképpen pozitív visszajelzés és megerősítés úgy a végrehajtó, mint a vezetői állomány irányába.

A feladatban résztvevő állományi tagok teljesítményének pozitív elismerése fontos és szükséges, mivel az alapfeladattól jelentősen eltérő, naponta újabb kihívásokat generáló tevékenység során álltak helyt.

A direkt túlervezett szolgálat szükségyszerű hatása volt a többi körlet szolgáltatának átszervezése és a túlszolgálatok keletkezése. Ennek mértéke jelentős szórást mutat, aminek oka lehet a számítások eltérő kiindulópontja és módszertana is (pl. a Szombathelyi Országos Bv. Intézetben csak a körleten 4.475 órát regisztráltak túlszolgálatként, amíg az Állampusztai Országos Bv. Intézetben a körletfelügyelet és a műveleti csoport bevont tagjainál 657 túlszolgálati órát).

Emberi jogi szervezetek ellenőrzései, civil együttműködés

A migrációs veszélyhelyzet-kezelés, ezen belül az idegenrendészeti őrizet fogantatása a hazai és nemzetközi emberjogi szervezetek részéről egyaránt folyamatos figyelmet élvezett. Ennek egyik oka, hogy a nemzetközi közösség kezdetben nem értett egyet a Magyarország által a migrációs válság kezelése kapcsán alkalmazott megoldásokkal és jogi lépésekkel, így visszatérő ellenőrzések keretében igyekezett meggyőződni azok tényleges tartalmáról és hatásairól.

A bv. intézetekben elhelyezett őrizetessek tekintetében az ellenőrzések az elhelyezési körülményekre terjedtek ki elsősorban, gyakran nyílt összehasonlítást vonva a rendőrség üzemeltetésében lévő őrzött szállásokkal. Ennek eredménye általánosságban az a megállapítás volt, hogy a bv. intézetek a más őrzött szállásoknál némiképp kedvezőbb elhelyezési körülményeket és ellátást biztosítanak, de a börtönépület jellegéből fakadóan komolyabb biztonsági rendszer mellett, amely adott esetben depresszívén hathat az őrizetessekre. Megemlíthető ugyanakkor, hogy több angolul kommunikáló őrizetes is megerősítette (több bv. intézet vonatkozásában), hogy a körülményeket ugyan lényegesen jobbnak gondolja a rendőrségi őrzött szállásnál, de továbbra sem érti „miért került börtönbe”. Így annak következetes elhatárolása és kommunikációja kiemelten fontos, hogy az őrizetessek nem a bv. intézet alapfunkcióival kapcsolatban kerültek befogadásra és elhelyezésre, hanem a veszélyhelyzet adta jogi lehetőség alapján kialakított őrzött szállásra kerültek, ami jogi értelemben meggyezik a korábbi, például nyírbátori vagy kiskunhalasi elhelyezésükkel.

Emberi jogi szervezetek közül visszatérő ellenőrzést hajtott végre például a:

- Magyar Helsinki Bizottság,
- ENSZ Menekültügyi Főbiztossága Közép-Európai Regionális Képviselőlet,

- Nemzetközi Migrációs Szervezet,
- Az Európa Tanács Kínzás Megelőzésére Létrehozott Bizottsága (CPT).

Fentiek mellett fontos szerep jutott a migránsokat segítő, támogató civil szervezeteknek, akik a rendőrséggel fenntartott, korábbi együttműködésük vagy önálló felajánlásuk alapján kerültek kapcsolatba a részes bv. intézetekkel. Ezen tevékenységnek része volt ugyan a civil kontroll és a bánásmód monitorozása, fő pillére azonban az őrizetesként ártalomcsökkentése és segítése volt. Ez egyrészt megnyilvánult pszichológiai és stresszhelyzet kezelési szolgáltatásokban (Cordélia Alapítvány), másrészt szociális munkás jelenlétének biztosításában (Menedék Migránsokat Segítő Egyesület), továbbá programszervezésben és hasznos programok lebonyolításában. Visszatérő támogatást nyújtott továbbá több vallási szervezet is, például Korán példányok adományozásával vagy ruhasegély biztosításával. A bv. intézetekbe belépő nemzetközi és hazai szervezetek általánosságban felkészültek és segítőkészek voltak, a legtöbb esetben megfelelő tolmáccsal érkeztek, a bv. intézetben tartózkodás szabályait megtartották, a vezetés felé a szerzett tapasztalatokat továbbadták és segítő szándékú tanácsokat fogalmaztak meg.

Annak fenntartása mellett, hogy ezek a tevékenységek nagyban segítették a személyi állomány munkáját, és ezzel hozzájárultak az őrizetesként kiegyensúlyozottabb életvitelének kialakításához, meg kell említeni, hogy azokra csak az illetékes idegenrendészeti hatóság előzetes hozzájárulása esetén van mód – nem szabad összemosni az alapfeladatok során történő civil együttműködést a célfeladatok során folytatottakkal. Ugyanakkor az őrizetesként szolgáltatást nyújtó szervezetek megkeresése indokolt lehet a normál fogvatartotti populáció ilyen ellátása érdekében is, amennyiben ezt az adott bv. intézet vezetése hasznosnak találja – akár a BvOP Fogvatartási Ügyek Szolgálatának központi iránymutatásával vagy irányításával.

Idegenrendészeti ügyintézés

A célfeladat során folyamatosan szem előtt tartandó főszabályként került lefektetésre, hogy a bv. intézetek feladat- és hatásköre csupán az őrizetesként elhelyezésére és ellátására (étkeztetés, alapvető orvosi és gyógyszerrel való ellátás, szociális ügyek intézése) terjed ki, az idegenrendészeti eljárásban hatósági jogkört nem gyakorolnak. Ennek megfelelően a végrehajtás idejének számítása, az őrizet alapjául szolgáló eljárási cselekmények kezdeményezése vagy értékelése, a végrehajtás helyének meghatározása és megváltoztatása a rendőrség vagy a BÁH közreműködését igényelte.

Fentiek érvényre juttatása szempontjából a központi tevékenységirányítás kapott kiemelt szerepet, ahol a BvOP kijelölt vezetői folyamatosan tájékoztatták az ORKF illetékeseit az egyes ügyekben szükséges hatósági döntésekről, és kérték támogatásukat. Egyes esetekben a negatív hangadó, rendkívüli eseményt elkövető vagy azal fenyegetőző őrizetesként rendőrségi őrzött szállásra vagy más bv. intézetbe történő átcsoportosítását is kezdeményezték – a szállításokat ezen esetekben is a rendőrség hajtotta végre saját járművel és személyi állományával.

A 60 napra elrendelt őrizet leteltével a migránsok ügyei a rendőrségtől a BÁH felé kerültek átadásra, amely minden személy esetében felülvizsgálatot, bírói végzést és vagy szabadítást, vagy hosszabbítással járó kihirdetést vont maga után. A bv. ügyekhez nagyban hasonló ügymeneteket a bv. intézetek bűnügyi nyilvántartó állománya jó színvonalon kezelte és támogatta. Szintén a nyilvántartó csoportok felügyelték a létszámok alakulását és az őrizetek összetételét, melyről minden munkanapon e-mail útján adtak tájékoztatást az ORFK Határrendészeti Főosztálya és a BvOP tevékenységirányítói részére.

Az egyes végrehajtási helyeken szükséges előzetes egyeztetések (pl. hatósági eljárás cselekmények egyeztetése, helyszín, parkolási lehetőség, beléptetés biztosítása) érdekében a helyi tevékenységirányítók közvetlen kapcsolatban álltak a területileg illetékes rendőrségi őrzött szállás parancsnokával és a BÁH illetékes kirendeltségének vezetőjével. A velük folytatott egyeztetésekről rendszeresen tájékoztatást küldtek a BvOP tevékenységirányítóinak, akik arról közvetlenül jelentettek az országos parancsnok biztonsági és fogvatartási helyettese felé.

Összességében megállapítható, hogy a szokásostól eltérő hatósági ügyintézés nem járt különösebb nehézségekkel, ugyanakkor a többszöri kommunikációs áttételek miatt mégis számolni kellett a megszokottnál némileg hosszabb átfutási idővel.

Rendkívüli események a végrehajtás során

A fentebb már vázolt ellenérdekeltség miatt, valamint a saját helyzetük kilátástalansága felett érzett elkeseredésüktől vezérelve az őrizetek minden végrehajtási helyen igyekeztek hangot adni álláspontjuknak és igényüknek, hogy a magyar hatóságok engedjék őket továbbutazni céljuk felé, szüntessék meg a velük szemben indított eljárást. A migránsok egy részénél ez valós hiten alapul, mely szerint ők semmiféle bűncselekményt nem követtek el, és nem értik miért akarja Magyarország erővel itt tartani őket, mikor ők csak békésen tovább akarnak utazni.

Ebből a kiinduló helyzetből eredően több helyen is passzív, vagy akár aktív ellenállást tanúsítottak, amely megnyilvánult például a rendőrségi járműről való leszállás megtagadásában, csoportos étkezőmegtagadásban, a körletfolyosón végrehajtott „ülőszájokban”, demonstratív önkárosításban, öngyilkossági szándék kinyilvánításában és ilyen cselekmény imitálásában. Egy kirívó esetről lehet említést tenni, amikor is a Szegedi Fegyház és Börtönben rongálással összekötött zárkatorlasz került végrehajtásra, mely rendkívüli esemény a rendőrség közreműködésével, erőszakmentesen felszámolásra került.

Kiürítések, szabadítások

A migrációs nyomás – az IBH és a határozott büntetőjogi fellépés együttes hatására – napok alatt más útvonalra tevődött át, így az őrizetek elrendelése lecsökkent. A hosszabbítások mellőzésével, a létszám mind a rendőrségi őrzött szállásokon, mind a bv. intézetekben mérséklődött, így figyelembe véve az időjárás rosszabbra fordulását,

ami hatással volt a migránsok mozgására is, 2015. november végétől lehetőség nyílt fokozatosan kivonni az egyes körleteket a célfeladat végrehajtása alól. Az egyes helyszínek teljes részvétele az elhelyezésben – az első befogadástól az utolsó szabadításig (átadásig) – az alábbiak szerint alakult:

Szegedi Fegyház és Börtön:	2015.09.25-től 2016.01.11-ig
Állampusztai Országos Bv. Intézet	2015.09.30-tól 2015.11.25-ig
Pálhalmai Országos Bv. Intézet	2015.10.04-től 2015.12.01-ig
Közép-dunántúli Országos Bv. Intézet	2015.10.02-től 2015.12.08-ig
Szombathelyi Országos Bv. Intézet	2015.09.25-től 2015.12.16-ig
Váci Fegyház és Börtön	2015.09.28-tól 2016.01.05-ig

Az átadások minden esetben az ORFK-val folytatott előzetes egyeztetés szerint, a rendőrségi szállítójárművek igénybevételel történtek, a bv. intézetek a keletkezett iratokat, letéteket rendben átadták az őrizet további foganatosítása céljából.

Összegzés

A fent leírtakat összegezve ki kell emelni, hogy a meghatározott célfeladatot a büntetés-végrehajtás felkészülten, jogszerűen és eredményesen látta el. Ennek érdekében természetesen mind személyi, mind anyagi oldalon komoly erőforrásokat mozgósított, és kismértékben az alapfeladatait is átstrukturálta. A megfelelő előkészítés, szervezés és végrehajtás hatására azonban az idegenrendészeti őrizetek elhelyezése és ellátása az alapfeladatok vonatkozásában sem jogsérelmet, sem feladatmulasztást nem eredményezett, ami elsősorban a magasra delegált tevékenységirányításnak és a közreműködő személyi állományi tagok jó színvonalú szolgálatellátásának tudható be. A célfeladatok végrehajtása megmutatta, hogy a Büntetés-végrehajtási Szervezet gyorsan és hatékonyan alkalmazkodik a felmerülő kihívásokhoz, eszközrendszerét eredményesen alakítja az adott feladatokhoz.

Jelen anyag készítésekor két korábbi helyszínen (a Szegedi Fegyház és Börtön nagyfai objektumában, valamint a Váci Fegyház és Börtönben) ismét elhelyezésre kerülnek idegenrendészeti őrizetek, mivel a nagyobb nemzetközi figyelem elmúlása, és a szomszédos országok Magyarországhoz hasonló válaszlépései alapján ismét megnövekedett létszámú migráns lépi át jogosulatlanul az államhatárt. Ennek megfelelően 2016. február 02-ai kezdettel a Bv. Szervezet és a kijelölt bv. intézetek továbbra is támogatást nyújtanak a rendőrségi őrzött szállások túltelítődése esetén.

A 2016. május 12-ei létszámadatok alapján a végrehajtásra kijelölt bv. intézetekben mindösszesen 107 fő – zömében marokkói és algériai származású – idegenrendészeti őrizetes személy elhelyezését és ellátását biztosítjuk, problémamentesen.

A végrehajtás során az előző időszakban felgyülemlett tapasztalatokat, és az alábbiakban rögzített javaslatokat indokolt figyelembe venni:

- A személyi állomány következetes fellépése és határozott követelménytámasztása, a környezet állagmegóvása kiemelten fontos, mind az általános rend megőrzése, mind pedig a rendkívüli események megelőzése szempontjából.
- A csapatjátékot – ezek közül is a futballt – kifejezetten szeretik és igénylik az őrizetesek. Ebből kiindulva ajánlott lehet a drága beltéri eszközök helyett inkább kültéri sportlehetőséget biztosítani, növelve a szabadtéri programok időtartamát, figyelemmel az időjárási viszonyokra.
- Az őrizetesek anyanyelvét beszélő fogvatartottak bevonása a kommunikációba igen hatékonyan bizonyult, az elítéltek örömmel segítettek honfitársaiknak, az őrizetesek pedig elfogadták és megtartották az így átadott utasításokat.
- Az őrizetesek között kiválasztott vezetőhöz történő hozzáállás különösen fontos, mivel a vele való kommunikáció és jó kapcsolat nagyban tehermentesítheti a bv. személyi állományt.
- Az eltérő kulturális, vallási szokásokból és életritusból eredő sajátosságokat a napirendek kialakításánál, és az egyes tevékenységek (pl. szabad levegőn tartózkodás) tervezésénél érdemes figyelembe venni. Aktualitás szerint fokozott figyelmet kell fordítani a közelgő – 2016. június 06-án kezdődő – ramadán ünnepre való felkészülésre.
- Az őrizetesek speciális élethelyzetéből adódóan mindenképpen indokolt az internetes kommunikációs lehetőség folyamatos biztosítása, amennyiben ez nem jelent közvetlen veszélyt a bv. intézet rendjére.
- Annak következetes elhatárolása és kommunikációja kiemelten fontos, hogy az őrizetesek nem a bv. intézet alapfunkcióival kapcsolatban kerültek befogadásra és elhelyezésre, hanem a veszélyhelyzet adta jogi lehetőség alapján kialakított őrzött szállásra kerültek.
- Az őrizeteseknek szolgáltatást nyújtó civil szervezetek megkeresése indokolt lehet a normál fogvatartotti populáció ilyen ellátása érdekében is, amennyiben ezt az adott bv. intézet vezetése hasznosnak értékeli.